

FÖRSTA HJÄLPEN

FÖR UNGA HJÄLTAR

Ratz Endler • Wänblad • Samuels

Första hjälpen för unga hjältar

JAKOB
RATZ ENDLER

MATS
WÄNBLAD

GRAHAM
SAMUELS

HAR DU SKADAT DIG
NÅGON GÅNG? DUM FRÅGA
KANSKE. DU HAR SÄKERT SKURIT DIG PÅ
EN KNIV MINST EN GÅNG OCH STUKAT FOTEN
OCH FÅTT NÅGRA GETINGSTICK OCH RÅKAT UT
FÖR HUNDRATALS ANDRA SKADOR. DET GÅR
NÄSTAN INTE ATT UNDVIKA.
MEN VARFÖR GÖR DET EGENTLIGEN
ONT? OCH NÄR ÄR DET FARLIGT
PÅ RIKTIGT?

Det här är en bok om hur du tar hand om små och stora skador, om hur du hjälper dig själv och andra och hur du gör skillnad när det verkligen gäller. För första hjälpen handlar ibland om liv eller död. Du får också lära dig att känna igen och undvika faror och hur du snabbt skaffar hjälp när det behövs. Hur du blir en superhjälte, helt enkelt. För alla skadar sig då och då. Och alla kan lära sig att skydda, rädda och hjälpa andra. Du också.

ISBN 978-91-7226-678-0

9 789172 266780

HITTA RÄTT I BOKEN

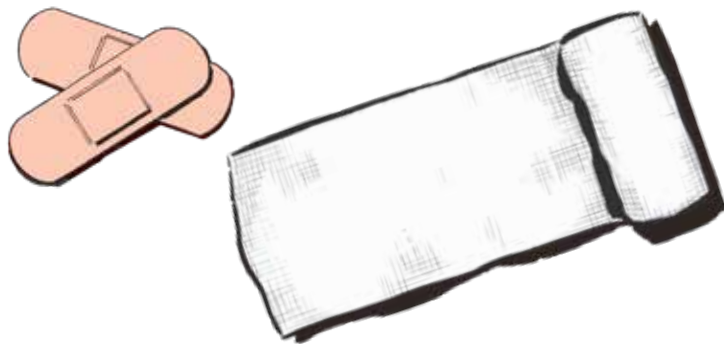
ALLERGI	10	DJURBETT	82
NÄR ÄR DET BRÄTTOM?	15	ATT VARA RÄDD	86
BLÖDNING	16	NEDKYLNING	88
BE OM HJÄLP	24	INRE BLÖDNING	96
BRÄNNSKADOR	26	OM ATT HA ONT	102
VAR RÄDD OM DIG	32	NÄSBLOD	104
DRUNKNING	36	STICKOR, BLÅSOR OCH ANNAT SMÅTT	108
ELOLYCKOR	42	FÖRSTA HJÄLPEN-VÄSKA	114
BENBROTT	50	SVIMNING	120
ATT FLYTTA SKADADE	58	TANDSKADA	126
FÖRGIFTNINGAR	62	TILL SIST	132
STOPP I HALSEN	68	VIKTIGA TELEFONNUMMER	134
HJÄRTINFARKT	74	OM OSS	136
RINGA EFTER HJÄLP	80	TACK	138

NU KÖR VI!

Alla skadar sig någon gång och alla behöver vi hjälp då och då. Ibland av just dig.

De viktigaste redskapen för att bli en hjälpende hjälte har du haft ända sedan du föddes: dina ögon, öron, händer och framför allt din hjärna. Den här boken är det verktyg du behöver för att använda dem på smartast möjliga sätt i en stor eller liten nödsituation. Oavsett om det gäller att stoppa en livsfarlig blödning eller att ta bort en irriterande sticka.

Det ingår i livet att man gör sig illa då och då och oftast är det inte farligt. Man ska inte ta onödiga risker när man klättrar i berg, åker mountainbike eller täljer med kniv, men man ska inte vara rädd för det heller. Ibland kommer vi att skada oss lite grann – och det är okej. Kroppen är fantastisk på att läka sår och skador, och du kan lära dig att hjälpa den. Det är lättare än du tror.

Att oroa sig och vara rädd för saker är naturligt. Men ganska ofta oroar vi oss för fel saker. Av oss som har gjort den här boken är till exempel Jakob rädd för att bli biten av en haj när han simmar. Mats avskyr höjder och tvekar till och med att klättra upp för en vanlig inomhusstege. Graham blir svimfärdig bara han tänker på sprutor och nålar.

Ingen av oss är rädd för hushållsapparater, ändå är det hundra gånger fler människor som skadas allvarligt av brödrostar än av hajar. Ett bra sätt att minska oro är att ta reda på fakta om hur farliga saker egentligen är.

I den här boken ska vi gå igenom de vanligaste skadorna, de som folk faktiskt råkar ut för, och hur man ska behandla dem.

Men nu kör vi. Här kommer flera sätt att bli en hjälte.

DOKTOR JAKOB BERÄTTAR

JAG HAR JOBBAT PÅ SJUKHUS I MÅNGA ÅR OCH I FLERA OLIKA LÄNDER, FRÅN SVERIGE TILL SYDAFRIKA. JAG HAR HAFT PATIENTER SOM HAR RAMLAT NER FRÅN HUS, RÅKAT UT FÖR BILOLYCKOR ELLER BLIVIT KNIV- ELLER BRÄNNSKADADE. EN GÅNG TRÄFFADE JAG TILL OCH MED EN MAN SOM BLIVIT ILLA BITEN AV EN STRUTS. DET BRUKAR GÅ BRA FÖR NÄSTAN ALLA SOM RÅKAR UT FÖR SKADOR. OCH FRAMFÖRALLT GÅR DET BRA FÖR BARN. FÖR BARN ÄR STARKA OCH TÅLIGA.

ALLERGI

Efter skolan följer en av Sachas kompisar, Lisa, med honom hem. De spelar Xbox och blir efter ett tag hungriga så Sacha går ner till köket och börjar leta efter något gott. Det finns ost och bröd i kylan och små chokladbollar som mamma köpt på yogastället. De är gjorda av en massa nyttiga saker har mamma sagt: honung, nötter och fikon. Sacha häller upp två glas mjölk och tar med sig chokladbollarna upp till Lisa. En stund efter att de ätit upp får Lisa ont i magen och går på toaletten. När hon kommer ut är hon alldeles röd i ansiktet och säger att det kliar i ögonen och att det känns som en klump i halsen. Sacha blir rädd och vet inte vad han ska göra.

FAKTA

Kroppen har ett väldigt effektivt försvarssystem för att skydda sig mot farliga saker, som virus och bakterier. Men det här systemet kan också reagera på ämnen som är helt ofarliga för de flesta. Det är det som kallas för allergi. Vanliga saker som man kan vara allergisk mot är ägg, nötter, pollen, damm och pälsdjur.

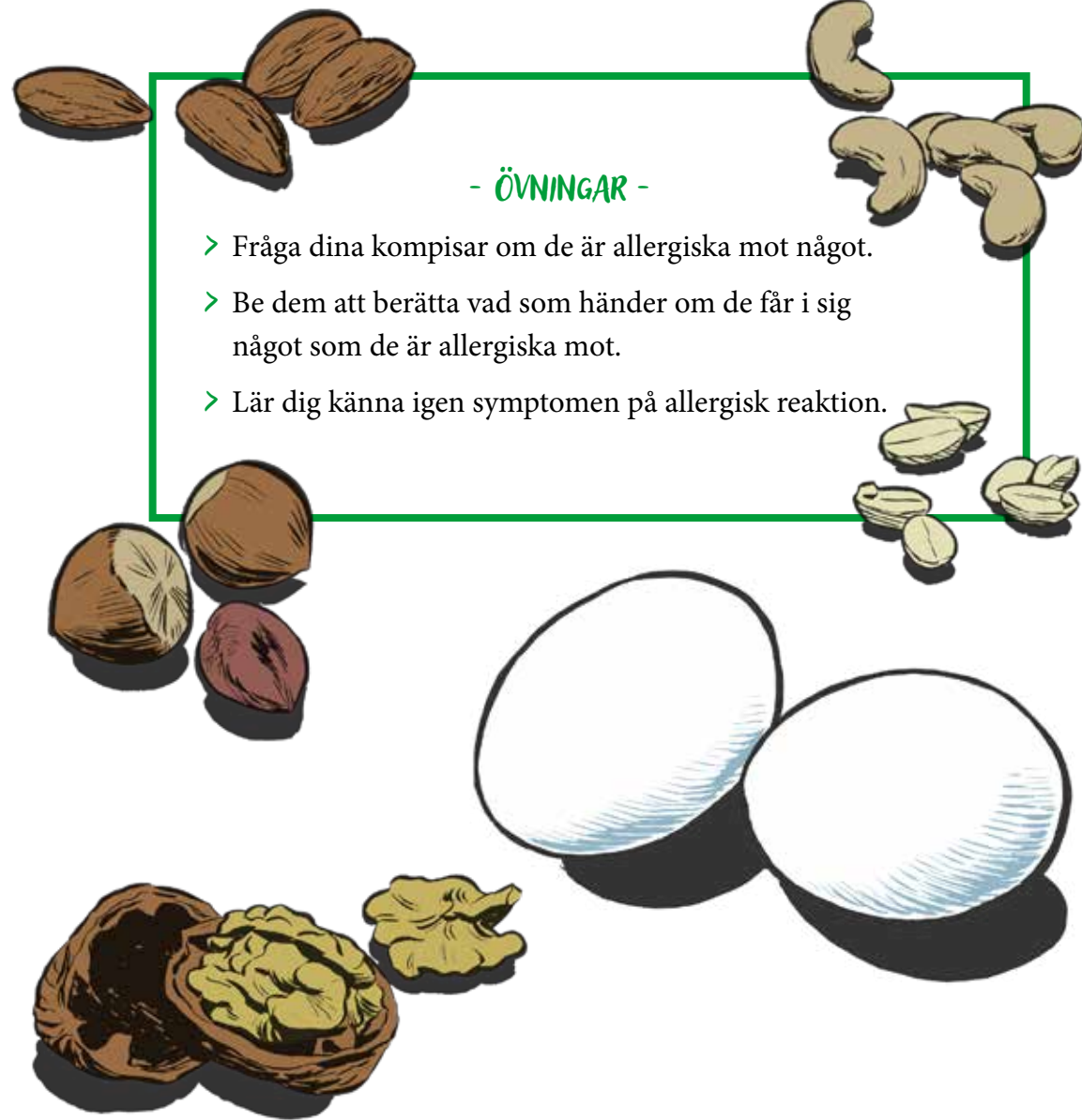
De flesta människor som är allergiska reagerar bara lite grann, de kanske får snuva och kliande ögon, andra blir jättesjuka om de kommer i kontakt med något som de är allergiska mot. Och det kan gå väldigt fort. Inom några få minuter kan de bli supersjuka.

Väldigt kraftiga allergiska reaktioner får man nästan bara om man äter eller dricker något som man är allergisk mot. Eller om man är allergisk mot getingar och får ett getingstick.

SÅ GÖR DU FÖR ATT STOPPA EN ALLERGISK REAKTION

1. Ta genast kontakt med en vuxen och säg att ni tror att det är en allergisk reaktion.
2. Om ni inte får tag på en vuxen, ring 112.
3. Försök inte att behandla reaktionen själv.

Det finns väldigt effektiva mediciner mot allergisk reaktion och många som är allergiska vet precis vad de ska göra. Men eftersom en del allergiker kan bli allvarligt sjuka väldigt fort är det jätteviktigt att söka hjälp.

- ÖVNINGAR -

- > Fråga dina kompisar om de är allergiska mot något.
- > Be dem att berätta vad som händer om de får i sig något som de är allergiska mot.
- > Lär dig känna igen symptomen på allergisk reaktion.

TÄNK PÅ ATT ...

... kolla så att ingen är allergisk innan du serverar mat. Det kan räcka med att bullarna är penslade med ägg eller att det finns nötströssel på glassen för att den som är allergisk ska behöva åka ambulans direkt till sjukhuset.

DOKTOR JAKOB BERÄTTAR

MÅNGA SOM RÅKAR UT FÖR EN ALLERGISK REAKTION KAN BLI VÄLDIGT TRÖTTA OCH VILJA SOVA. DET ÄR ETT ALLVARLIGT TECKEN OCH MAN MÅSTE DIREKT SÄGA TILL EN VUXEN.

SÅ GICK DET SEDAN

Sacha hade ingen aning om vad det var som hände och varför Lisa blev så röd i ansiktet. Men Lisa kände genast igen symtomen eftersom hon hade fått allergiska anfall flera gånger tidigare. Hon ringde sin mamma som kom över med medicin. Den tog bort kliandet och minskade svullnaden. Det fungerade och de slapp åka in till sjukhuset den här gången.

NÄR ÄR DET BRÅTTOM?

Du har säkert hört ambulanser åka med blåljus och sirener eller sett någon tv-serie där läkare och sjuksköterskor springer genom sjukhuset. Ibland är det verkligen bråttom. Men oftast har man mer tid på sig än man kanske tror. Och så är det både på sjukhus och när man behandlar skadade någon annanstans.

En del skador kan förvärras om man inte gör något direkt och därför är det viktigt att agera fort. Fast inte för fort. Det är alltid viktigare att göra rätt saker än att göra dem snabbt.

Det finns några tillstånd, som till exempel **om någon har satt i halsen**, där det faktiskt kan bli livsfarligt på bara en minut. **Stora blödningar** kan också bli livshotande fort. Samma sak **om någon är väldigt allergisk och kan få svårt att andas**. Men om någon trampat snett och brutit en hand eller en fot är det faktiskt inte så bråttom. Även om det gör jätteont är det oftast inte så farligt att man måste åka direkt till sjukhuset. Men det kan naturligtvis ändå vara skönt att så snabbt som möjligt få reda på vad det är och kanske få smärtlindrande medicin.

Ett tips om man är osäker är att ringa till sjukvårdsrådgivningen och berätta vad som hänt, där finns sjuksköterskor och läkare som kan hjälpa dig med råd. Telefonnummer står längst bak i boken.

BLÖDNING

Det är studiedag, så i stället för skola har Daniella och några av de andra barnen ordnat en picknick på innergården mellan husen där hemma. De äldre barnen springer i förväg och Lia som inte riktigt hinner med försöker komma ifatt sina syskon. I ena handen har hon ett glas med hallonsaft och i andra handen håller hon en kanelbulle. Det är svårt att springa utan att spilla, så hon tittar inte riktigt efter var hon sätter fötterna och snavar på en kantsten. Lia faller och saftglaset slås sönder mot betongen. Det trasiga glaset skär rakt in i hennes hand. Daniella, som är Lias storsyster, hör att Lia gråter och springer tillbaka till henne. Det kommer blod från Lias hand. Massor med blod.

FAKTA

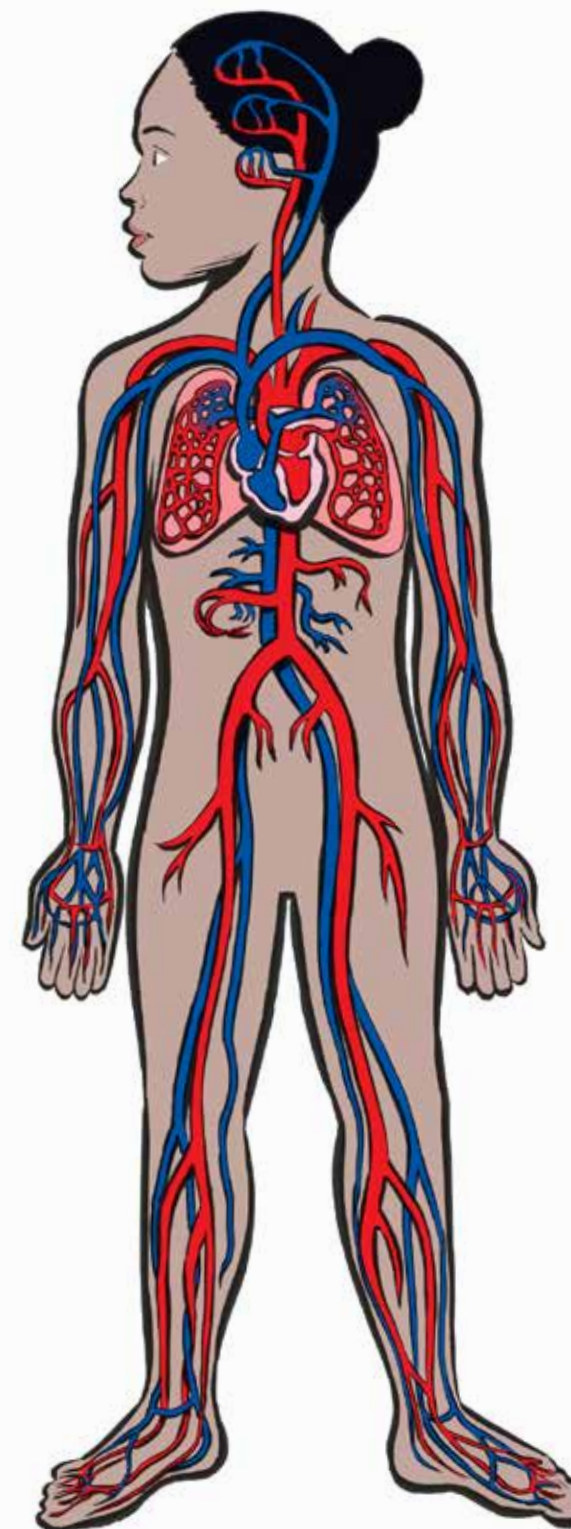
Du har säkert märkt hur en bloddroppe på ett skrapsår först är mjuk och sedan torkar och blir som en hård skorpa. Blodet har stelnat, eller koagulerat, som man säger. Det är kroppens sätt att få stopp på blödningar.

Det finns två typer av blodkärl inne i kroppen: vener och artärer. Sedan finns det små blodkärl också som heter kapillärer.

Vener har tunna väggar och transporterar blodet utifrån kroppen och mot hjärtat. Artärer har tjocka väggar och för blod från hjärtat ut till resten av kroppen. Trycket i artärerna är mycket högre än i venerna och om en artär skadas kan det blöda väldigt mycket.

De flesta blödningar orsakas av skador på kapillärer och vener. Då sipprar, eller rinner, blodet ut. Om en artär skadas ser det istället ut som att blodet pumpas ut och det kan vara svårt att stoppa. Det är ovanligt med så stora blödningar och om det blöder mycket kan kroppen behöva extra hjälp med att få stopp på blödningen.

PÅ BILDEN ÄR VENERNA SOM FÖR BLOD TILL HJÄRTAT BLÅ OCH ARTÄRERNA SOM PUMPAR BLOD FRÅN HJÄRTAT ÄR RÖDA.

- ÖVNINGAR -

- Pröva att trycka med hopvikt tyg emellan på en kompis, känn hur hårt du kan trycka innan det gör ont.
- Öva på att sätta på bandage på varandra. Ni kan använda ett bandage flera gånger, så ni kan prova på olika delar på kroppen. Öva på händer, fötter, lår och panna.
- Öva inte på att sätta avsnörande förband på varandra! Det gör ont och kan vara farligt.

DOKTOR JAKOB BERÄTTAR

ATT FÅ ETT SÅR GÖR ONT, FAST DET BRUKAR INTE GÖRA SÄRSKILT ONT NÄR MAN TRYCKER PÅ DET OCH DU KAN INTE FÖRVÄRRA NÅGOT, SÅ DU BEHÖVER INTE VARA OROLIG FÖR ATT SKADA DIN KOMPIS.

SÅ GÖR DU FÖR ATT STOPPA EN BLÖDNING

1. Sätt tryck på skadan. Ta det du har för att trycka mot såret, en tröja eller en trasa, vad som helst funkar.
2. Håll den skadade kroppsdelen högt, om det går.
3. Be någon gå och hämta ett förband, som ett bandage att sätta på. Fortsätt trycka på såret.

TÄNK PÅ ATT ...

... blod ser läskigt ut men det ser ofta värre ut än vad det är. En del svimmar av att se blod. Om du känner dig yr, sätt dig eller lägg dig ner.

SÅ GICK DET SEDAN

Daniella tog en pappershandduk och pressade den hårt mot Lias hand. Efter en stund tog hon bort handduken och tittade efter. Såret var djupt och blödde, så hon fortsatte att trycka på det. Så länge hon tryckte verkade det inte blöda, men så fort hon släppte började det om. De ringde morfar som kom och hämtade dem och körde dem till sjukhuset. Daniella fortsatte att trycka på såret hela tiden. En läkare bedövade handen, tvättade noggrant rent för att få bort jord och glasbitar och sydde sedan igen det med åtta små stygn.

BE OM HJÄLP!

DOKTOR JAKOB BERÄTTAR

TROTS ATT JAG HAR JOBBAT LÄNGE OCH PÅ MÅNGA OLIKA STÄLLEN BER JAG OM HJÄLP VARJE DAG. JAG GÖR DET FÖR ATT DET ÄR BÄTTRE FÖR DE SOM ÄR SJUKA, MINA PATIENTER. DET ÄR OCKSÅ BÄTTRE FÖR MINA KOMPISAR SOM JAG JOBBAR MED. DET ÄR ROLIGT ATT BLI TILLFRÅGAD OCH ATT FÅ KOMMA MED RÅD. NÄR JAG FRÅGAR NÅGON ANNAN FINNS DET OCKSÅ EN CHANS ATT JAG LÄR MIG NÅGOT NYTT. OM JAG ALLTID JOBBADE ENSAM OCH GJORDE SOM JAG BRUKAR, SKULLE JAG INTE LÄRA MIG NÅGOT OCH DET SKULLE FORT BLI TRÅKIGT. DET ÄR NOG INGEN SOM TYCKER ATT JAG ÄR EN DÅLIG DOKTOR FÖR ATT JAG BER OM HJÄLP, JAG TROR SNARARE ATT DET ÄR TVÄRTOM. OM MAN BER OM HJÄLP VISAR MAN ATT MAN ÄR MODIG OCH FÖRSTÅR ATT DET ÄR NÅGOT VIKTIGT. DET ÄR ATT VISA RESPEKT, FÖR ALLA BEHÖVER VI HJÄLP IBLAND.

ANLEDNINGEN TILL ATT JAG SKRIVER DETTA ÄR ATT JAG VILL ATT DU SKALL BE OM HJÄLP MED FÖRSTA HJÄLPEN SÅ FORT DET GÅR. DET ÄR SUPERVIKTIGT, VIKTIGAST I HELA BOKEN. DET ÄR ALLTID LÄTTARE OM MAN ÄR FLERA SOM HJÄLPS ÅT. ÄVEN OM DET ÄR NÅGOT ENKELT SOM SKALL GÖRAS, SOM ATT PLOCKA BORT EN STICKA, ÄR DET EN BRA IDÉ ATT SÄGA TILL EN VUXEN. DET ÄR LÄTT, TAR INGEN TID OCH KOSTAR INGENTING: "JAG SKA PLOCKA BORT EN STICKA UR EBBAS FOT, VI ÄR I VARDAGSRUMMET" KAN DU ROPA TILL DIN PAPPA NÄR DU PLOCKAR FRAM PINCETT, STERILISERINGSVÄTSKA OCH EN NÅL. SVÄRARE ÄR DET INTE. OM DU SEDAN SKULLE BEHÖVA HJÄLP VET DIN PAPPA BÅDE VAR DU ÄR OCH VAD DU HÅLLER PÅ MED.

MEN OM DET INTE FINNS NÅGON ATT FRÅGA, DÅ? TJA, JAG HAR FAKTISKT ALDRIG VARIT MED OM DET. OM INTE ENS FÖRÄLDRAR ÄR DÄR, FÅR MAN GÅ OCH FRÅGA EN GRANNE OM HJÄLP ELLER RINGA TILL SOS ALARM.

KOM IHÅG: DET ÄR ALLTID RÄTT ATT BE OM HJÄLP!

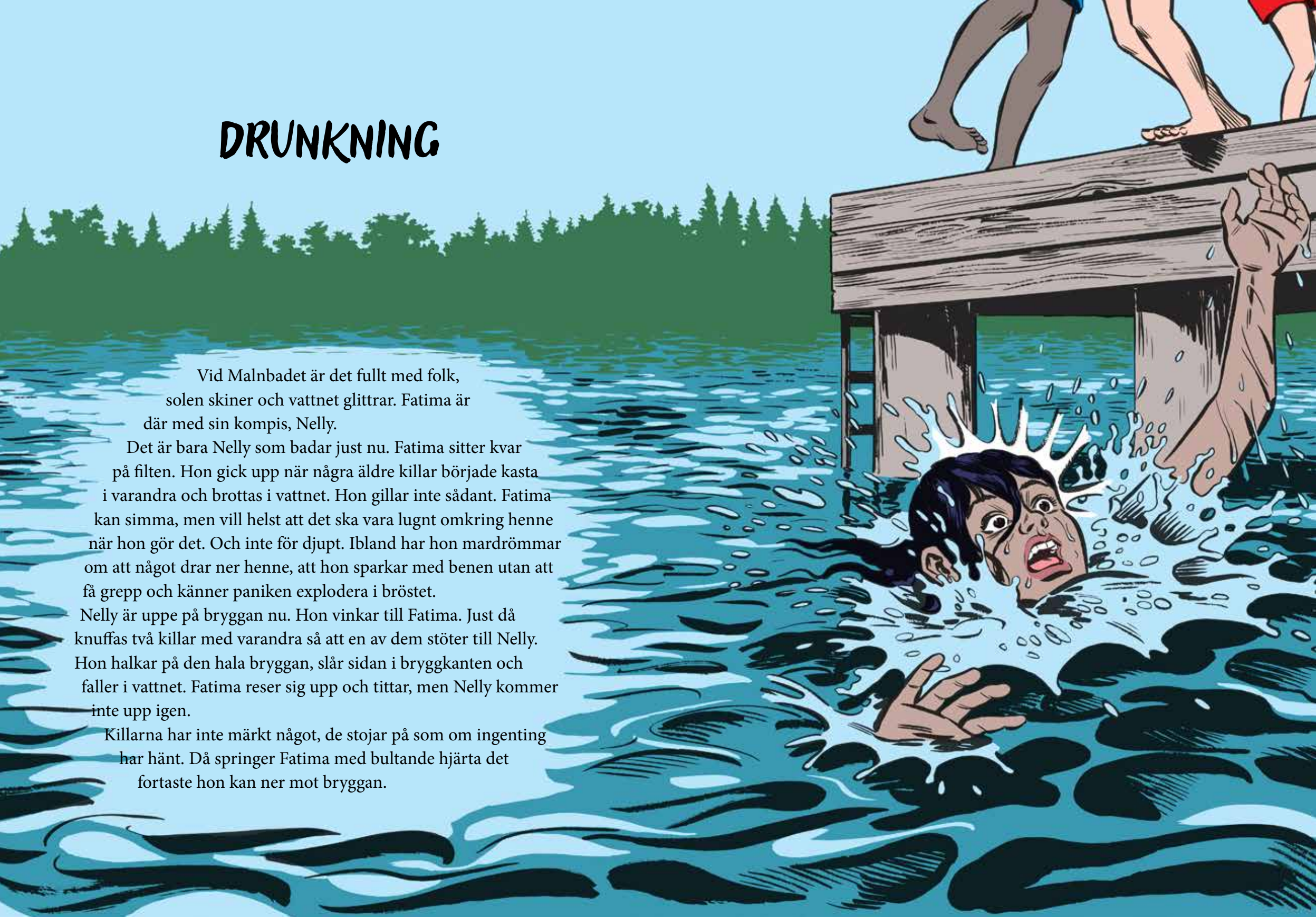
DRUNKNING

Vid Malnbadet är det fullt med folk, solen skiner och vattnet glittrar. Fatima är där med sin kompis, Nelly.

Det är bara Nelly som badar just nu. Fatima sitter kvar på filten. Hon gick upp när några äldre killar började kasta i varandra och brottas i vattnet. Hon gillar inte sådant. Fatima kan simma, men vill helst att det ska vara lugnt omkring henne när hon gör det. Och inte för djupt. Ibland har hon mardrömmar om att något drar ner henne, att hon sparkar med benen utan att få grepp och känner paniken explodera i bröstet.

Nelly är uppe på bryggan nu. Hon vinkar till Fatima. Just då knuffas två killar med varandra så att en av dem stöter till Nelly. Hon halkar på den hala bryggan, slår sidan i bryggkanten och faller i vattnet. Fatima reser sig upp och tittar, men Nelly kommer inte upp igen.

Killarna har inte märkt något, de stojar på som om ingenting har hänt. Då springer Fatima med bultande hjärta det fortaste hon kan ner mot bryggan.

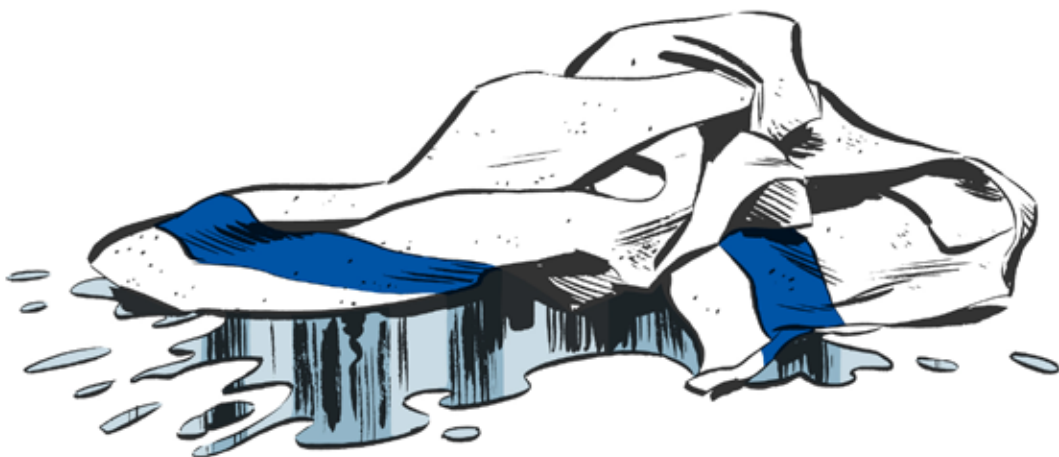
FAKTA

Om man inte kan andas, till exempel för att man är under vatten, svimmar man inom några minuter och efter ytterligare några minuter dör man. Det låter läskigt och det är läskigt.

En sak som man alltid ska vara försiktig med är vatten. Det betyder inte att man ska hålla sig på land hela livet. Att bada, oavsett om det är i havet, en sjö eller en pool är fantastiskt och jätteroligt. Framförallt om man gör det med vänner.

Men vad gör man om något händer trots att man varit försiktig? Jo, det viktigaste då är att få upp den drunknade ur vattnet så fort som möjligt, samtidigt som du håller dig själv säker. Det är bra att ropa på hjälp, för det kan vara tungt.

Vatten leder bort värme mycket bättre än luft. Det har du säkert märkt när du badat och känt dig rejält kall efteråt. Din kropp håller ungefär 37 grader och vattnet en varm sommar dag är kanske bara 20 grader. Den som hamnar under vattnet en längre stund riskerar därför att bli nedkyld (se också sidan 92). Hjälp till att hålla värmen uppe med en filt eller handduk.

BADREGLER SOM
MAN MÅSTE HÅLLA
SIG TILL.

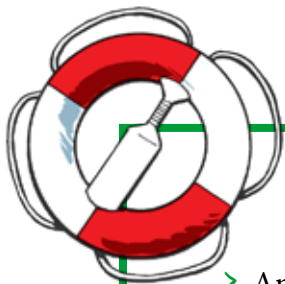
- > Bada aldrig ensam.
- > Håll alltid koll på dina kompisar i vattnet.
- > Lär dig simma.
- > Överskatta inte hur bra du, eller dina kompisar, simmar.

DOKTOR JAKOB BERÄTTAR

ETT OVANLIGT TILLSTÅND KALLAS FÖR

"TORR DRUNKNING". DEN SOM HAR VARIT MED OM EN DRUNKNINGSOLYCKA OCH FÅTT VATTEN I LUNGORNA KAN FÅ SVÅRT MED ANDNINGEN FLERA TIMMAR SENARE. DET KAN OCKSÅ VARA SÅ ATT HAN ELLER HON BLIR EXTRA TRÖTT OCH BARA VILL SOVA. DÅ ÄR DET JÄTTEVIKTIGT ATT ÅKA IN TILL SJUKHUSET OCH KOLLA UPP ATT ALLT ÄR OKEJ MED ANDNINGEN.

EN SAK TILL. **SMÅ BARN DRUNKNAR TYST.** DE SJUNKER HELT ENKELT RAKT NER OCH SPRATTLAR INTE OCH SKRIKER INTE, DET ÄR DÄRFÖR VÄLDIGT VIKTIGT ATT MAN ALLTID HÅLLER KOLL PÅ DEM DÅ MAN ÄR NÄRA VATTEN.

- ÖVNINGAR -

- Anmäl dig till en kurs i livräddning på en simskola eller på svenska livräddningssällskapet.
- Nästa gång du är och badar, öva på att bogsera en kompis.
- Håll utkik efter livräddningsbojar när du är på badställen.

SÅ GICK DET SEDAN

En mamma som var på bryggan med sina barn såg vad som hände. Hon hoppade i vattnet och hjälpte Nelly att få huvudet ovanför vattnet. Nelly hostade och var rädd, men verkade inte skadad annars. Fatima hjälpte mamman att få upp Nelly på bryggan. Sedan skällde hon på de stojande killarna, som först nu förstod vad de hade ställt till med. De bad om ursäkt och såg skamsna ut.

ATT FLYTTA SKADADE

Det är ofta svårt att flytta någon som är skadad och innan man försöker att göra det ska man ställa några frågor till sig själv (eller sina kompisar):

- > Måste den skadade flyttas?
- > Finns det något jag, eller någon annan, kan göra för att det ska bli lättare eller säkrare att flytta den skadade?
- > Är det risk för att skadan förvärras vid en flytt? (Man ska vara extra försiktig om någon skadat sin nacke eller rygg, eller har väldigt ont.)
- > Hur kan jag, eller vi, få hjälp?

Kanske är det så att man måste flytta den skadade för att platsen där man befinner sig på är farlig, till exempel om det brinner. Eller så är man bara i skogen och vill komma hem.

Berätta för den skadade vad som kommer att hända och varför. Tänk på att det är ordentligt tungt att flytta en skadad. Ta pauser ofta och om ni är flera är det bra att turas om att bära. Den bästa baren är nog ofta en telefon ... som man ringer och ber om hjälp med!

Dra in ärmarna på en tröja eller en knäppt skjorta så att de hamnar inuti plagget. Trä sedan pinnarna eller rören genom ärmarna. Två skjortor räcker till en bär – och den klarar mycket mer tyngd än man tror.

- ÖVNINGAR -

- > Prova att ha en kompis på ryggen och se hur långt du orkar gå med honom eller henne.
- > Bära bår. Detta är en riktigt tuff övning och man blir ordentligt trött i händer, axlar och lår. Gör en enkel bår av två långa pinnar eller rör. Bind ihop dem med rep och lägg något som den skadade kan ligga på. Om man är fyra bärare, kan man ta ett hörn var. Det är inte lika tungt, fast svårare, att bära så. Glöm inte prata med varandra och berätta vad ni ska göra och att säga till innan ni lyfter och sänker ner båren. Turas om att bära och att vara skadad.
- > Prova brandmanna-lyftet. Här finns det en risk att du tappar den du övar med, så det kan vara smart att öva på detta när ni badar (men inte i badkar). Man kan också öva på land, fast då är det bra om det finns en vuxen där som kan hjälpa till. Titta på nästa sida hur du ska göra.

BRANDMANNALYFTET

1.

2.

3.

4.

5.

VIKTIGA TELEFONNUMMER

SOS ALARM 112

Detta är det viktigaste numret att kunna och dit kan du ringa om du behöver akut hjälp. Det spelar ingen roll om du behöver hjälp av brandkår, polis eller ambulans. Om du ringer 112 och berättar vad som har hänt så kan de hjälpa dig. Det är gratis att ringa och de har öppet dygnet runt.

VÅRDGUIDEN 1177

Du kan ringa dygnet runt till sjukvårdsrådgivningen. Sjuksköterskorna som svarar bedömer ditt behov av vård, ger dig råd och hjälper dig till vård om det behövs. Det är gratis och du behöver inte tala om vad du heter eller varifrån du ringer.

BRIS 116 111

Du som är under 18 år kan ringa till Bris (Barnens rätt i samhället) för att få prata med en vuxen om sådant du funderar mycket på eller behöver hjälp med. De är vana vid att lyssna på olika problem som barn och ungdomar har. Numret är 116 111. Telefonen är öppen 14–21 alla dagar. Det är gratis och du behöver inte tala om vad du heter eller varifrån du ringer. Du kan också mejla eller chatta på bris.se om du föredrar det.

POLIS 114 14

Om det inte är akut och du vill prata med en polis kan du ringa detta nummer. De har öppet dygnet runt alla dagar och du kan vara anonym.

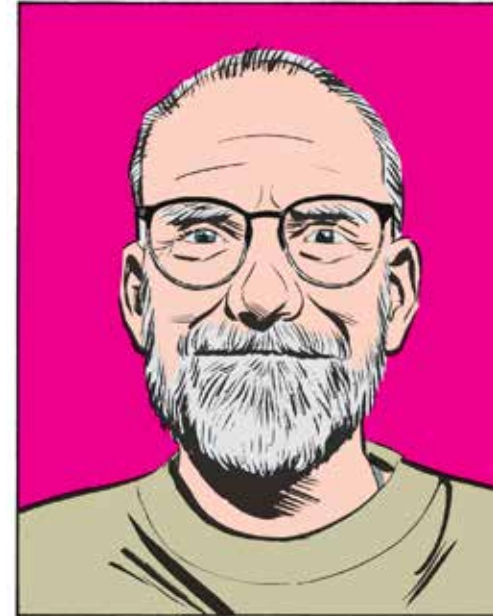
Här kan du skriva upp andra nummer som kan vara bra i en krissituation:

OM OSS

JAKOB RATZ ENDLER är född 1975 i Göteborg. Han är narkos- och intensivvårdsläkare och skriver regelbundet i Läkartidningen. Han har tidigare skrivit böckerna *Hjärtinfarkten* och *Hantera döden*.

Jakob bor i ett gammalt hus i Stockholm med sin fru och de tre sönerna Noah, Sacha och Aron. Hans favoritsysselsättning är nog att elda.

MATS WÄNBLAD är född 1964 i Stockholm. Han är barnboks-författare och har skrivit fler än hundra böcker. Dessutom har han översatt nästan lika många filmer.

Mats bor i en lägenhet i ett väldigt gammalt stockholmshus tillsammans med sin fru och med två döttrar och ett barnbarn på lagom gångavstånd.

GRAHAM SAMUELS är precis som Jakob född 1975, men i Southend i England. Fast nu bor han i ett hus i Stockholm med sina två söner.

Graham är en av Sveriges främsta illustratörer och har jobbat med massor av kända företag och organisationer.

